

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Het Leven Der HH. Maeghden Die Van Christvs tijden tot dese eeuwe Inden Salighen Staet Der Svyverheydt inde Wereldt gheleeft hebben

Rosweyde, Heribert

T'Antwerpen, 1626

21. Jan. Het leven vande H. Agnes, Maghet ende martelaersse. an. 204.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43129

H E T L E V E N
V A N D E

H. A G N E S

M A G H E T

ende Martelaerſſe.

59

21. IAN.

A. 304.

Al is 't ſake dat de goedthejdt Gods ende *Befchreuen*
upnemenhejdt van het Chriſten gheloobe *door veel*
grootelijckx haer verſchijnen in de levens *HH. Va-*
van alle heplighen; nochtans zijn daer ee- *ders, ende*
nighe / in de welke men deſe twee meeft *namentlijck*
kan bemercken. Het leven vande glorieuſe Maghet *door den H.*
ende Martelaerſſe Agnes is ſoo vol van Goddelijcke *Ambroſius.*
wonderlijckheden / ende upnemende deughden / dat
(ghelijck den heplighen Ambroſius ſepdt) de mans ende
vrouwen / oude ende jonghe / ende alle ſtaten van men-
ſchen / de ſelue ontwijfelijcken moeten lezen / prijſen / ende
verwonderen. Want in dit leven ſullen wy bemercken *Leben van*
den rijckdom vergheselschap met de ghewillighe ac- *de H. Agnes*
moede / den edeldom met de oodmoedighejdt / de clep- *is wonder-*
hejdt des lichaems met de groothedjt des gheests / de *lijck.*
kindſchepjt met de wijshejdt / de kranckhejdt met de
victorie / den maeghdom met de martelie / ende de roy-
nighejdt triompherende in oneerlijcke plaetsen.

De H. Agnes was tot Roomen geboren van rijcke en
edele ouders / ſy wiert op-gebrocht in ſoo-danige manie-
ren / als hare ouders ende gheſlachte betaemde. Sy be-
gonſt van hare kindſchepjt ghenuchte te hebben in-
de liefde Chriſti / ende haer ſelven ſoo tot de ſelue te
begheben / dat alle hare blijdschap / ende alle haer le-
ven was te peyſen op ſijn leven ende paſſie. Sy hadde *Sp maecte*
in ſijne heplighe wonden eene wooninghe ghemaect / *hare woo-*
ende eenen tempel vooz haer herte; peyſende op de py- *ninghe in de*
nen des Heeren / ende hopende te ghenieten de vrucht *wonden*
van ſijn crups / onderhiel ende verheughde ſy haer *Chriſti.*
grootelijckx; aengheſien den H. Gheest haren meeſter
was; ende den minnelijcken IESVS, die haer tot eene
bjudjt begheerde / beweeghde haer om haren maegh-
dom

Den sone
van Sym-
phronius
berliest op
haer.

Haer by-
moedighe
andtwoorde
tot den sone
van Sym-
phronius.

dom hem volkomelijck op te draghen. Hy verborghde in haer herte het vper van dese repne ende soete liefde soo langh als sy noch jonck was: tot dat sy twaelf ja- ren oudt ende upnemende schoon zijnde / den dupvel arbeypde / om dat te beletten / ende haer te benemen dese heylighe ghenuchten / die sy in hare ziele hadde. Want een jonck edelman / den sone van Symphronius den Obersten van Roomen / haer siende wiert soo ver- lieft op hare gratie ende schoonheyt / dat hy nergkens dagh ende nacht op en peysde dan op haer; ende verno- men hebbende dat sy eene edele Maghet was / ende dat hy sijn gheslachte gheene cleynicheydt en soude doen met haer te trouwen / sochte hy alle moghelijcke midde- len / om haer soo verre te brenghen / dat sy hem soude trouwen. Maer alsoo de ouders van de heylige Maget de sake soo seer niet en voorderden / ghelijck hy wel wil- de / oft om dat sy dochten / dat sy noch seer jonck was / oft om dat sy saghen / dat sy gheenen sinne en hadde om te houwelijcken; soo sochte den jonghelinck (die ontste- ken was met eene blinde liefde / ende verwonnen van sijne passie) bequaemheyt / om haer te sien ende te spre- ken; hopende door desen middel lichtelijcker te verwer- ven 't ghene hy begheerde. Ende haer ghemoetende op de strate / viel hy haer aen / ende badt haer / dat sy hem tot haren bruydegom wilde nemen; haer van sijnen 't wegghen presenterende alle 't ghene dat de dwase liefde in soo-danighe saken ghewoon is te presenteren; ende haer toonende ende ghevende veel jutweelen ende koste- lijcke ghesteenten / die hy tot desen eynde met hem had- de ghebrocht. Maer de heylighe dochter / die al-reede met haren hemelschen bruydegom vereenicht was / ende hem om-helsde / troock haer achterwaerts / al oft sy onvoorzienlijcken een venijnigh serpent hadde ghesien; ende seyde tot hem met een ryp ende stuer ghesichte: Gaet van my / ghy helschen brandt / verwecker der son- den / strick der boosheyt / spijse des doodts; en denckt niet / dat ick mijnen bruydegom ontrouwe sal doen / aen den welcken ick my soo hebbe ober- ghegheben / dat ick alleen door sijne liefde lebe. En peyst niet / dat ghy by hem mooght gheleken worden; want hy heeft ses de alder-volmaeckste conditien ende upnemenheden. Niemandt en is sijns ghelijck; hy is edel / schoon / wijs / rijck / goedt / ende machtigh. Diet / oft hy niet edel en is / wiens

wiens Vader Godt is / die hem voort-ghebrocht heeft sonder vrouwe ; ende de Moeder die hem ghebaert heeft / bleef Maghet. Hy is soo schoon / dat hy met sijn ^{Sonne/} schynsel te boven gaet de claerhepdt der Sonnen / ^{Ma-} ne / ende der sterren / in soo groote volmaeckthepdt / dat ^{Mane/ ende} dese selve hen verwonderen van sijne schoonheyt ; ende ^{sterren zijn} met eene stille sprake belijden / dat sy by hem ^{dupster-} nisse zijn. Hy is soo wijs / dat hy my soo met sijne liefde ^{sen by Godts} ghevanghen heeft / bat ick op ghene andere saecke en kan pepsen dan op hem ; ende ter-wijlen dat ick spreke van sijne upnemenheden / ghevoele ick soo groote ghenuchte / dat al is 't dat ick van u eenen schroom hebbe als van de doot ; nochtans my verblijde u te sien / ont u dit te moghen segghen. Hy is soo rijck / dat hy my gegheven heeft eenen schadt / die meer weerd is dan het Roomsche rijck ; ende niemant en dient hem / oft hy en wordt van hem begift met ghenoeghsamigen rijckdom. Maer wat sal ick u segghen van sijne goedthepdt / die on-ghemeten is ; ende om u die te beter te bewijzen / heeft hy my gheseghelt met sijn bloedt : hy heeft my sijn woort ende trouwe ghegheven / dat hy my nopt en sal verlaten : hy heeft my tot sijne bruydt ghenomen : hy heeft my seer kostelijcke kleederen ende onwaerdeelijcke juweelen ghegheven. Hy is soo machtrigh / dat daer niemant in hemel / oft op der aerden en is / die hem kan verwinnen ; ende sijnen reuck alleen gheneest de krancken / ende verweckt de dooden : ende om dese sijne upnemenheden ben ick gheheele de sijne / ende ick hebbe hem liever dan mijne ziele / ende mijn leven : het soude my eene seer soete sake zijn voor hem te sterben. Als ick hem beminne / ben ick supber ; als ick hem ghenake / ben ick repne ; als ick my by hem voeghe / ben ick Maghet. Zynde dan dese saken alsoo ; bemerk ghy eens / oft ick hem behoor te verlaten door hope oft vrees van eenighen loon oft straffinghe. De maeghden dan behooren wel te volghen het exempel vande heylighe Agnes , ende haer te onthouden van giften te nemen (ghelyck S. Maximus seyd) van de mans / hoe seer de selve becleedt zijn met den naem ende schyn van Godtbruytichhepdt. Dien u niet en gheeft (seyt desen H. man) daer ghy Godt meer door soudt vreesen , en neemt van hem niet , daer ghy de werelt meer door soudt beminnen.

Maer

Maer den verblinden jongelinc meynde dat Agnes verliest was op eenen anderen; ende soo seer met liefde bevanghen / dat sy met rasernye ontsteken was; ende daerom den ghenen / dien sy beminde / haren Godt / haer leven / ende hare ziele noemde (want de onsalighe ende dwase liefde der minnaren pleegh som-wijlen dese namen te ghebruycken) ende hy wierdt soo bezoeft ende ghestoort / dat hy van onghenuchte sieck bleef te bedde ligghen. Sijnen vader d'oorzake vernemende / dede de heylighe Maghet ontbieden / ende socht alle listen die hy konde / om haer te raden / dat sy sinen sone soude trouwen; aenghesien hy dese saecke soo ter herten nam: maer bevindende dat sy vaster in haer voornemen bleef dan ecne steen-rotse; tot hem segghende / dat sy in gheender manieren veranderen soude den bruydegom die sy verkozen hadde; soo hadde hy groote begheerte / om te weten / wie desen bruydegom mochte wesen / daer Agnes soo seer op verliest was; ende alsoo hy groote neersighepdt hier toe dede / om dat te veremen / een van sijne pluym-strijckers sepde tot hem: Heere / dese Maghet is Christene / ende van joncks af opghevoedt in de konste der tooverije / inde welcke de Christenen seer bedreven ende upt-nemende zijn / gelijck de wercken bewijzen / die sy daghelijcks doende zijn. Als den Obersten dit hoorde / was hy seer verblifdt / om dat hy hadde oorzake / om Agnes te quellen / ende hem van haer te wreken met soo schijn-barighe oorzake; want hy 't niet en konde doen / om dat sy sinen sone niet en wilde trouwen; ende om dat sy soo edel was / en konde hy haer door gheenen anderen middel overlafst doen. Ende daerom voor hem ghenomen hebbende de H. Maghet te pramen / ende tot sinen wille te brengen met smeeckinghen ende beloften / ende indien dese niet en voorderden / met vreesse ende tormenten; soo sont hy sijne dienaren om haer / ende dede haer komen voor sinen stoel. Al-daer bevocht hy haer seer sterckelijck van alle zyden / ende ghebruyckte alle middelen ende konsten die de wooshepdt / met macht ghewapent / konde doen. Ende alsoo gheene sake ghenoeghsaem en was / om te veranderen het herte van de H. Maghet / dat soo vast ghebesticht was op I e s v s Christus, sepde hy haer ten lesten: Agnes, neem eenen man; oft wilt ghy Maghet blijven / doet offerhande aende goddinne

Symphro-
nus wordt
leek van
afde.

hy wordt
voor den
rechtter
afboden.

binne Westa / ende dient die eculwelyck / ghelyck andere Roomische maeghden doen ; oft indien ghy dat niet en wilt doen / soo sal ick u kastijden ghelyck ghy verdient / ende ick sal u doen leyden in het ghemeyn boordeel vande oneerlycke vrouwen / om al-daer beschaemt ghemaect te worden . De heylighe Maghet andt'woorde : En stoozt u niet / o President ; want ick en sal gheenffins verlaten den bypdegom / die ick eens ghenomen hebbe ; ende indien ick niet en begheere ulwen sone / zijnde een treffelyck edelman / veel min sal ick my laten verleyden om t'aen-bidden de leughenachtighe goden / die hen niet en verroeren noch en gheboelen ; maer zyn stom / ende doof / ende en hebben gheen leven . Ende aengaende 'tghene dat ghy seght / dat ghy my sult doen leyden in 't ghemeyn boordeel ; ick en vreesse geene beschaemtheydt ; want ick hebbe by my eenen Enghel / die een is vande ontallycke dienaren van mynen bypdegom / die my bewaert / ende mynen persoon met eenent wonderlycken pver bescheemt ; ende mynen Heere Iesus Christus (dien ghy niet en kent) om-ringhelt my van alle zijden als eenen onwinnelycken muer .

Den boosen Rechter hoorende dese woorden / wierdt uyt-sinnigh / ende dede de heylighe Maghet naeckt ontcleeden / ende lanckx de straten der stadt leyden na het boordeel ; en beval dat den uyt-roeper voor haer soude gaen / roepende met luyder stemmen / dat dit Agnes de rooveraersse was ; de welke / om dat sy de goden hadde ghelastert / den Obersten van Roomen dede leyden na dese plaetse / om dat een-iegelyck / die wilde / met haer soude te doen hebben . De Heydenen ghebypckten dickwyls dit torment teghen de Christenen ; daer door bewysende / dat de goden / die sy aen-baden / waren onreyn / ende sy oncuysch ende oneerbaer ; ende dat de Christene maeghden ende vrouwen 't selve hielen voor schroomelijcker dan de doot selve ; ende dat sy liever voor de leeuwen gheworpen souden hebben gheweest / dan aende roffianen ghelebert . De maniere die sy hielen in dit schandelyck spel / was dese : Sy namen de Christene Maghet / ende sloten haer in een camerken van die oneerlycke plaetse / sy schreven op den in-ganck den naem van de Maghet / ende den prijs der oncuyscheydt ; daer quamen de wolven ende oncuysche jonghelinghen / om haren hongher ende wellust te versaden / ende om te verstin-

hare byp-
moedigheyt
in 't spreken,

Den Rechter
doet haer na
het boordeel
leyden.

Godt doet
haer hayz
groepen.

De supbere
ziele en
wordt van
de onreynne
plaetse niet
besmet.

verflinden het onnoosel lam dat daer was. Ende onsen Heere liet dese boosheyt toe / om meer te openbaren de voorszienigheyt / die hy heeft vande supbere zielen / ende om die te bewaren in 't midden vande vlammen sonder haer te verbzanden / ende om de werelt te toonen de supberheyt ende hepligheyt des Chyften gheloofs; ende datter gheenen erm soo sterck en is / die sich tegen hem kan stellen : ghelijck-men ghesien heeft inde heplighe Agnes. Want alsoo de beulen dat maeghdelijck lichaem beroofden van de cleederen / dede den Heere haer hayz groepen / ende sy becleedde ende bedeckte haer selven soo daer mede / dat haer niemant bloot en konde sien. Ende als sy quam in dese onkupsche ende dupstere plaetse / vont sy tot haerder bewaringe eenen Enghel / ende een seer schoon cleedt / dat witter was dan sneeuw; 't welck sy aen-dede / ende gheheele die kamer blinckte met eene soo groote claerheyt / datmen 't met gheene woorden en kan uyt-spreken / noch menschelijcke ooghen verbraghen. Ende de heplighe Maghet / onthaelt van haren bypdegom / ende op-ghetrocken in synder liefden / begaf haer ten ghebede / hem bedanckende / dat hy haer aldus beschermde. De supbere ziele en wierdt niet besmet (even-ghelijck de Sonne) vande onreynne plaetse; noch den martelaer Christi en wordt niet ont-eert door den karcker; maer de karckers ende kotten worden gheheplight / om dat de martelaren daer in hebben gheweest. Den bergh van Calvarien en heeft Christus niet ont-eert; maer Christus maecte den selven soo glozies / dat alle de Princen der werelt dien hebben ghe-eert / ende kussen syne steenen : het Cruys / dat eene straffe ploegh te zijn van quaedt-doenders / en maecte den Heere niet quaet oft schandelijck; maer ontfingh van syn heplighe leden soo groote eere / dat het van een-iegelijck vereert wort. De reynicheyt van Agnes en wierdt niet besmet door d'onsupberheyt van dese plaetse; maer de plaetse wiert door de reynicheyt van Agnes veredelt ende verlicht / ende dit kot der onsupberheyt wiert een paradys der reynder wellusten / ende dese speloncke van wilde beesten wiert verandert in eene wooninghe der Enghelen ende van Godt selve : tot wiens eere daer na op de selve plaetse gherumert wiert eene Kercke / daer hy op den dagh van heden noch in wort vereert te sjoonen. Dat den dupbel hem
op-ghebe

op-gebe aen de dienaren Godts/aenghesien een maegh-
deken van derthien jaren hem alsoo verwonnen heeft/
ende ghevonden in eene wyeede ende beroerde zee der
wellusten eene sekere havene der repnighepdt. D'on-
kupsche jonghelinghen quamen inde kamer vande H.
Agnes, ende hen verwonderende van het ghene dat sy
saghen/ghinghen daer upt verandertende repn; sy qua-
men daer inne leelick ende verfoepelick/ende sy ghin-
ghen daer upt schoon ende supber;ende willende te vo-
ren dienen den dupbel ende d'onmanierlijcke begheer-
lijckhepdt des bleeschs/ghinghen daer upt ghemantert/
Godt kennende ende lovende.

Den sone dan van den President / die de principale
oorsake hadde gheweest van dese ongoddelijcke wreet-
hept / die-men teghen de heylighe Maghet hadde ghe-
bruyckt/quam om synen quaden wille te volbrueghen
inde kamer;ende sonder te bemercken / wat daer inne
was/wilde hy de Maghet aen-vallen: maer hy wierdt
op den selven ooghenblick gheslaghen vanden Enghel /
die haer bewaerde; ende hy viel terstondt doot vooz
de voeten van Agnes. Ende alsoo d'andere jonghelin-
ghen sijne mede-ghesellen / die hem aende deure wach-
teden/saghen dat hy niet en quam / ghinghen naer wat
tijds inde selve kamer; ende siende hem op de aerde
doott ligghen / beghonsten sy met luyder stemmen te
roepen: Kompt Romepnen/kompt; Agnes de Christene
tooveraersse heeft niet hare tooberghen ghedoott den so-
ne vanden President. Dese stemme verbruydde haer
gheheel bloomen doot / ende quam den droeben vader
ter ooren. Welcken / als wytsinnigh ende verwoedt/
liep rasschelijck ter plaetsen daer 't lichaem van synen
sone lagh;ende siende dat hy doot was/keerde hy hem
tot Agnes, ende seide: O tooveraersse ende bedriegesse/
helsche dupbelinne / ende monster ghebozen tot mijn-
der ellenden; waerom hebt ghy mijnen sone ghedoott/
die eeuwelijck behoorde te leven / ende wiens leven het
mijne was? Hier op andtwoorde de heylighe Agnes:
Ick en hebbe uwen sone het leven niet ghenomen/
maer sijne stoutighepdt ende beroemelijckhepdt. D'an-
dere / die vooz hem hier in ghekomen zijn/zijn daer on-
ghhindert upt-ghegaen; want sy siende dese kamer
vol schijnfels / gaben den grooten Coninck des hemels
d'rere/die hem toe-kompt;ende bemerckten / dat hy nu
ghecleedt

Den sone van
Symphro-
nius wordt
vanden En-
ghel ghesla-
ghen / ende
sterft.

ghecleedt heeft/ doen ick naeck was; ende dat hy my
 bewaert heeft/ doen ick verlaten ende alleen was; ende
 dat hy in dese oneerbare plaetse mijnen maeghdom
 heeft beschermt/ dien ick hem van mijne kindtscheyt af
 hadde op-ghebraghen. Maer uwen sone stoudt ende
 verwonnen van sijne raserije/ sonder mijnen Godt te
 ontsien/ heeft my willen vercrachten; ende daerom heeft
 den Enghel/ die my bewaert / hem ellendelijcken doen
 sterben. Doen seyde den President tot haer met eene
 saechtmoedighe ende beleefde stemme: Ick bidde u
 dan/ dat ghy mijnen sone 't leven wilt wederom gheben;
 op dat-men mach weten dat ghy 't hem met gheene
 tooverije ghenomen en hebt. Waer op Agnes antwoor-
 de: Doozwaer u on-gheloove ende verblindthejdt en
 verdienen niet / dat mijnen Godt uwen sone vander
 doodt soude verwecken; maer om dat-men sijne glorie
 te beter soude bekennen / ende op dat gheheel scoonen
 soude verstaen/ hoe ghelucksaligh sy zijn/ die hem ghe-
 trouwelijck dienen / gaet ghy ende die met u komen
 upt dese camer/ ter-wijlen ick mijn ghebedt doe / ende
 hem daerom bidde. De afgoddisten ghinghen upt de
 camer / ende Agnes, met den aensicht neder ter aerden
 vallende / badt met veel tranen haren lieven brude-
 gom/ dat de ziele van desen jonghelinck soude moghen
 weder-keeren tot sijne verkouwde leden. Ter-wijlen sy
 badt/ openbaerde haer den Enghel / ende versterckte
 haer; ende verweckte den jonghelinck; die op stont en
 ghingh bukten/ende begonst te roepen/ende te segghen:
 Daer en is gheenen anderen Godt noch in hemel/ noch
 op der aerden/ noch inde zee/ noch inde afgronden/ dan
 dien almachtighen Godt/ die de Christenen aenbidden;
 ende hem alleen is-men alle cere schuldigh/ hy moet al-
 leen aen ghebeden worden: d'afgoden en zijn maer
 dupvelen / die ons bedrieghen / om ons met hen ter
 hellen te brengen. O almachtighejdt vanden Scrup-
 sten/ die de wolven aldus in lammeren verandert/ende
 de steenen in kinderen van Abraham, ende der afgoden
 aenbidders in sijne ghetrouwe dienaren / ende de ver-
 volghers der reynighejdt / in verkondighers der sup-
 verhejdt!

Den Enghel
 openbaert
 haer/ ende
 hy verweckt
 den sone van
 Symphro-
 nius van de
 doodt.

Soo haest als de Priesteren der af-goden vernamen
 de woorden vanden verresen sone vanden President/
 begonsten sy er de alle 't volck dooz hen op-ghemaect
 met

met luyder stemmen te roepen : Doet de bedriegherse
 sterben : doodt de goddeloose / onrepe / onschaeemde /
 oneerbare / die met hare rooverijen de menschen het
 verstandt beneemt / ende de herten beroert / en als eene
 tweede Circe in beesten verandert. Den Oversten wiert
 dooz dit roepen beroert / ende wierdt twiffelachtigh ;
 want eens-deels was hy gheneghen om de Maghet te
 verlossen ; ghesien hebbende de wonderlijcke wercken /
 die dooz haer gheschiedt waren ; ende eens-deels vrees-
 de hy de rasernije van 't volck ende 't gheweldt vande
 Priesters . Ten lesten als een cleyn-moedigh mensch /
 liet hy hem verwinnen vande vreesse ; ende de sake be-
 velende aen Aspasius sijnen stadt-houder / vertroock hy /
 ghelijck cleyn-moedighe rechters ghewoon zyn te doen /
 als sy de waerheyt weten / ende die konnende bescher-
 men / 't selve niet en doē. Aspasius bebal dat-men Agnes
 vooz hem soude brenghen / ende dat-men daer een groot
 vper soude maken / ende haer daer in woypē. Maer den
 Heere en wilde niet / dat haer het lichamelijck vper sou-
 de verbzanden / die 't vper der begheerlijckheyt niet en
 hadde ghevzandt ; ende daerom scheydde haer de vlam-
 me in twee / haer in 't midden latende ongheschent /
 ghesondt / ende onghhindert ; ende beghonst te vanden
 d'afgodisten die daer ronts-om stonden / die teghen de
 H. Maghet riepen : ende sy verheughde ende verbljdde
 haer / en keerende tot haren soeten vrupdegom / seyde tot
 hem : O mynen almachtighen Godt / die alleen lof ende
 eere weerdigh zyt ; ick love ende verheffe u / om dat
 ick dooz de cracht van uwen eenigh-ghebozen Jong
 I E S V S Christus verwonnen hebbe 't ghewelt der ty-
 rannen / ende ghegaen dooz den onsupveren wegh son-
 der smette ; ende om dat uwen gheest ende uwen he-
 melschen dauw versoet den vzandt van dit vper / ende
 maect dat de vlamme my soet ende haren vrant vzien-
 delijck zyn / ende dat uwe vbanden en mijne pynighers
 in hen-selven geboele de cracht van dit element : Heere /
 uwen alder-heplighsten name zy gebenedijdt ; aengesien
 ick nu sien 't ghene dat ick begheerde ; gheniete 't ghene
 dat ick hopte ; om-helse en hebbe 't gene dat ick bemin-
 de : mijn herte / mijn tonghe / mijn ziele / mijn binnenste
 loben en maken u groot. Ick kome tot u / warachtigen /
 eeuwichen / ende levenden Godt / die regneert met uwen
 eenigen Jone Iesvs Christus in de eeuwen der eeuwen.

De heplighe
 Agnes en
 verbrandt
 niet in 't
 midden
 van 't vper.

Als sy dit ghebedt voleynt hadde / ghingh 't vper soo
 upt / dat daer gheen teecken af en bleef. Maer Mpa-
 sius om 't volck te stillen / dat op-roerigh was ende
 tierde / beval dat-men haer met een sweerdt door hare
 keele soude steken. Als den beul 't sweerdt upt-trock / en
 op-hief om haer te steken / beefde hy / en veranderde van
 colour / al oft hy selve ter doot verwesen hadde geweest;
 ende sy was onbevreesd / verwachtede den steke / met
 soo groote kloechhepdt / dat het scheen / dat sy de traeg-
 hepdt van den beul berispte / ende seyde tot hem: Wat
 doet ghy? wat verbedt ghy? waerom wederhoudt ghy
 u? Laet 't lichaem sterven / dat in de ooghen der men-
 schen bemint mach zyn; ende laet de ziele leven / die
 voor d'ooghen Godts aenghenaem is. Laet dien Hee-
 re / die my tot syne bruyt verkozen heeft / dien ick alleen
 begheere te behaghen / my in syne ermen door syne goe-
 dertierenthepdt ontfanghen. Als sy dit seyde / stont sy
 stille; sy ontfingh den steke; ende sy wierdt ghecroont
 met de glorie der martelien. Haer lichaem wierdt ghe-
 lept op eene erve van hare ouders / buyten de poorte
 van Momantium (die men nu noemt de poorte van de
 H. Agnes) niet met droefhepdt ende wenen / maer met
 vreught ende blydschap: ende de Christenen quamen
 derwaerts met groote devotie / om haer te eeren; waer
 af de Heydenen droevigh ende rasende wierden / die de
 Christenen aen-vielen / die hun ghebedt deden voor het
 graf van de H. Agnes; ende mis-handelden veel van hen.

Ender dese was Emerentiana, eene seer heplighe
 Maghet / die met de H. Agnes op-ghebrocht was / die
 van daer niet en wilde gaen; ende beghonst de Heyden-
 nen te straffen om hunne ongoddelyckhepdt en wreede-
 hepdt / ende sy wierdt al-daer met steenen doot ghe-
 worpen / ende in haer eyghen bloedt ghedoopt; want sy
 en hadde noch het Doopsel niet ontfanghen. Haer lich-
 haem wierdt begraven by de H. Agnes; ende de H. Kerc-
 ke viert haren feest-dagh op den 23. dagh van Janua-
 rius / op welken sy wiert gemartelizeret noch Catechu-
 mene. En om dat de Heydenen de Christenen niet meer en
 souden verstooren / en beletten dese heplighe pelgrimage
 en devotie / sondt den Heere eene schroomelijcke aert-be-
 vinge / en eenen grooten donder ende blixem / waer van
 veel van hen stierben; ende d'andere verschyckte zynde /
 lieten den Christenen het velt by / ende gingen na hups.

D'ouders

Sy wordt
 niet een
 sweerdt door
 den hals
 ghesteken.

De Chris-
 tenen be-
 soecken het
 lichaem van
 Agnes, ende
 eeren dat.

Emerentia-
 na hare me-
 de-ghesellin-
 ne wordt met
 steenen doot
 ghetworpen.

Oouders van de H. Agnes, dooz de groote liefde / die sy hadden tot hunne dochter / bleven dagh ende nacht biddende aen 't graf van hunne dochter / tot dat sy op eenen nacht saghen een seer groot ghetal van maeghden / ghecleedt met kostelijcke goude lakenen / verciert met edele ghesteenten / ende ghecroont met kransen van peerlen / ende seer blinckende juweelen. Onder dese quam de H. Agnes triomphantelijck ende glorieuselijck / ende met haer een lam / witter dan den sneeuw selve. De H. Agnes stont stille / ende badt hare mede-ghefellin- nen / dat sy stille souden staen / ende haer keerende tot hare ouders / septe sy tot hen : *Mijne ouders / siet dat ghy my niet en beweent als doodt ; maer ghy moet u met my verheughen / om dat ick in den hemel verare- ghen hebbe de croone der glorien met soo heplighen gheselschap ; ende om dat ick by hem ghekomen ben / welken ick / ter-wylen ick op der aerden gheleest heb- be / beminde met gheheel mijn herte / met gheheel mijn ziele / ende met gheheele mijn begheerte. Als sy dit ghesep hadde / ghingh sy voorts met dien hemelschen chooz der maeghden / die haer vergheleschapte. Dese God- delijcke openbaringhe gheschiedde acht daghen na de martelie van S. Agnes, ende wierdt soo vermaert / dat sy quam ter kennisse van alle de ghene / die tot scoonen woonden ; ende daerom vierdt haer de H. Kercke met eenen besonderen feest-dagh / op den selven dagh als die geschiedde / te weten op den 8. dagh van Januarius.*

De heplighe Agnes opensbaert haer aen hare ouders.

ICK beslupte dit leven met eene schoone vermanin- ghe van den heplighen Maximus Bisschop van Thurin: O glorieuse Maghet, vvat exempel van uver liefde hebt ghy den maeghden achter-ghelaten, om na te volgen! O hoe hebt ghy daer gheleert t'antvooden, vermadende de rijckdommen der vverelt, vervvorpene de vvereltsche vvellusten, ende beminnde alleenlijck de schoonheydt Christi! Kompt, maeghden, by dese Maghet, ende leert in uwe teedere jaren Christum bemin- nen met eene vyerighe liefde. Agnes seyt, dat sy haren bruydegom ghetrouwve vvilt zijn, ende dat sy hem alleen begheert, die ter liefde vande menschen de bittere doodt ghestorven is. Leert, maeghden, vande H. Agnes, die soo ontfeken is met de Goddelijcke liefde, ende acht alle schatten ende vvellusten der aerden als slijck.

*Maximus
serm. in
Natal. S.
Agnētis.*